

żdźbło culmus,-i *m.*; cálamus,-i *m.*; stípula,-ae *f.*; (*słomy*) festūca,-ae *f.*; ἡ καλάμη,-ης; ὁ κάρφος,-ου
Quid autem vides festūcam in óculo fratris sui, et trabem in óculo tuo non vides?

źle male, laeve, mísere, prave; κακῶς; δεινῶς
Male collecta, male disiecta.

mam się źle male me habĕo, 2,-ui,-itum; ~ **o kimś mówić** maledicte *de alqo* dico, 3,-xi,-ctum; ~ **komuś życzyć** male *alicui* volo, velle, volui; ~ **się z kimś obchodzić** male *alqm* habĕo, 2,-ui,-itum

źrebak équuleus,-i *m.*; poledrus,-i *m.*; pullus,-i *m.*; ὁ πῶλος,-ου

źrenica pupilla,-ae *f.*; ἡ κόρη,-ης

źreniczny pupillaris,-e; κοροειδής,-ές

źródółko fontanella,-ae *f.*; fontícūlus,-i *m.*; τὸ κρηνίδιον,-ου

źródłany fontānus, 3; fontīnus, 3; κρηναῖος, 3

źródło 1. (wypływ wody) fons,-ntis *m.*; scátebra,-ae *f.*; scaturīgo,-īnis *f.*; ἡ πηγή,-ῆς; ἡ κρήνη,-ης; **2. (początek)** fons,-ntis *m.*; principium,-ii *n.*; stirps,-rpis *f.*; orīgo,-īnis *f.*; radix,-icis *f.*; incunábulae,-arum *f.pl.*; ἡ ἀρχή,-ῆς; ἡ ῥίζα,-ης

ź. ciepłe therma,-ae *f.*; αἱ θέρμαι,-ῶν

ź. światła lampas,-adis *f.*; ἡ λαμπάς,-άδος; ὁ φωστήρ,-ῆρος

źródłosłów étymon,-i *n.*; radix,-icis *f.*; τὸ ἔτυμον,-ου

źródłowy auténticus, 3; originālis,-e; ἀρχηγός, 3; ἔτυμος, 3; ῥιζικός, 3

źaba rana,-ae *f.*; ὁ βάτραχος,-ου

Quisquis amat ranam, ranam putat esse Dianam.

źabi ranaceus, 3; βατράχειος, 3; βατράχεος, 3

źaden nemo; nullus, 3; οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν; μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν

Nulla vitae pars vacat officio. Nullus agenti dies longus est. Nullum est iam dictum, quod non sit dictum prius.

~ **z dwóch** neuter, 3; ~**nym sposobem** nullo modo; ~**nym wypadku** neútiquam

źagiel velum,-i *n.*; carbasus,-i *f.*; carbasa,-ōrum *n.pl.*; τὸ ἱστίον,-ου

źagiew cereferale,-is *n.*; fax,-cis *f.*; incendium,-ii *n.*; ἡ φανή,-ῆς; ὁ φανός,-οῦ

- żaglowiec** *navis,-is f. velaris (velis ornata); ἡ ἱστιοναῦς,-νεῶς*
- żaglówka** *scapha,-ae f. velífera; ἡ σκάφη μετὰ ἱστίου*
- żak** *studiōsus,-i m.; scholásticus,-i m.; ὁ φοιτητής,-οῦ; ὁ σπουδαστής,-οῦ*
- żal 1. (do kogoś)** *rancor,-ōris m.; ἡ μομφή,-ῆς; 2. (po kimś)* *lamentatio,-ōnis f.; dolor,-ōris m.; luctus,-us m.; maeror,-ōris m.; maestitia,-ae f.; ἡ λύπη,-ης; ἡ θλίψις,-εως; 3. (skrucha)* *paenitentia,-ae f.; ἡ μετάνοια,-ας; 4. (litość)* *miser cordia,-ae f.; ἡ ἐλεημοσύνη,-ης*
- żal mi (żałuję)** *paenitet, 2,-uit me alicuius rei; żal mi kogoś (lituję się)* *miseret, 2 alicuius*
- żalenie się** *querimonia,-ae f.; ἡ μεμψιμοιρία,-ας; ὁ μομφός,-οῦ*
- żalić się 1. (narzekać)** *(con)queror, 3,-questus sum; μέμφομαι, μεμψιμοιρέω; 2. (nad kim)* *lamentor, 1,-ātus sum; gemo, 3,-ui,-itum; deploro, 1,-āvi,-ātum; λυπέομαι; πενθέω; στενάζω*
- żaluzja** *fenestras trasenna,-ae f.;*
- żaloba** *luctus,-us m.; maestitia,-ae f.; maeror,-ōris m.; τὸ πένθος,-εος; τὸ πένθημα,-ατος*
- żałobny** *luctíficus, 3; lugubris,-e; fúnebris,-e; ferālis,-e; πενθηρός, 3; πενθικός, 3*
- żałosny** *conclamatus, 3; deplorābilis,-e; maestus, 3; lamentābilis,-e; lacrimōsus, 3; querūlus, 3; πένθιμος, 3*
- żałować 1. (współczuć)** *condolēo, 2,-ui, -; συμπαθέω; 2. (wyrzącać skruchę)* *paenitet, 2,-uit me alicuius rei; paenitentiam ago, 3, egi, actum; luo, 3, lui, -; μετανοέω; μεταμέλομαι; 3. (litować się)* *(com)miseror, 1,-ātus sum; miserēor, 2,-itus sum; ἐλεέω; 4. (zawiścić)* *invidēo, 2,-vidi,-visum; ζηλώω; φθονέω*
- żar** *aestus,-us m.; ardor,-ōris m.; arsūra,-ae f.; calor,-ōris m.; fervor,-ōris m.; flamma,-ae f.; pruna,-ae f.; ἡ ἀνθρακιά,-ᾶς; ἡ ἄζα,-ης; ὁ καύσων,-ονος; ὁ φλογμός,-οῦ*
- żarliwość** *ardor,-ōris m.; fervor,-ōris m.; zelum,-i n.; ἡ ἐκτένεια,-ας; ὁ ζῆλος,-ου*
- żarliwy** *ardens,-entis; acer,-ris,-re; fervens,-entis; fervōsus,-us m.; intentus, 3; studiōsus, 3; zelans,-antis; ζηλωτικός, 3; ἕκτονος,-ον*
- żarłoczność** *bulimia,-ae f.; edācitas,-ātis f.; ingluvies,-ei f.; multivorantia,-ae f.; gulōsitas,-ātis f.; vorācitas,-ātis f.; ἡ λιχνεία,-ας*
- żarłoczny** *edax,-acis; gulōsus, 3; vorax,-acis; βορός, 3; λίχνος, 3*
- żarłok** *ambro,-ōnis m.; bārathro,-ōnis m.; comēdo,-ōnis m.; (de)gulo,-ōnis m.; devorātor,-ōris m.; edax,-acis m.; gumia,-ae f.; glutto,-ōnis m.; mando,-ōnis m.; ὁ φάγος,-ου; ὁ τρωκτής,-οῦ; ὁ βορός,-οῦ*
- żarna mola** *,-ae f.; molae,-arum f.pl.; ἡ μύλη,-ης*
- żarnowiec (bot.)** *sarathamnus,-i m.; ὁ σαράθαμνος,-ου*
- żarówka** **lámpada,-ae f. (pila,-ae f.) eléctrica; ἡ λαμπάς,-άδος*
- żart** *cavilla,-ae f.; dicterium,-ii n.; iocus,-i m.; facetia,-ae f. (też w plur.); lusus,-us m.; nugae,-arum f.pl.; τὸ χαριέντισμα,-ατος; ἡ χαριτία,-ας*
- żartem** *per iocum, ioco, ioculariter; bez żartów serio*
- żartobliwy** *facētus, 3; iocālis,-e; iocularis,-e; lúdicer, 3; 3; nugax,-acis; ridícūlus, 3;*

παιστικός, 3; παίγιος, 3; ἀστεῖος, 3; γελαστός, 3

Lúdicra per verba saepe notatur acerba. Lúdicra dum símulant, spectácula seria tractant.

żartować facetior, 1, -ātus sum; ióc(ulo)r, 1, -ātus sum; nugor, 1, -ātus sum; διαπαίζω; χλευάζω; γελωτοποιέω

Adhibenda est in iocando moderatio.

żartowniś ioculātor, -ōris *m.*; derīsor, -ōris *m.*; sannio, -ōnis *m.*; lusor, -ōris *m.*; ὁ γελωτοποιός, -οῦ; ὁ σαννίων, -ωνος

żarzenie incandescencia, -ae *f.*; ἡ φλόγωσις, -εως

żarzyć się aestuor, 1, -ātus sum; ardēo, 2, arsi, arsum; candefio, -fierī, -factus sum; candēo, 2, -ui; fervēo, 2, -ui; flagro, 1, -āvi, -ātum; φλοοφίζομαι; καύομαι

żąć (de)měto, 3, messui, messum; fálcito, 1, -āvi, -ātum; succīdo, 3, -cīdi, -cīsum; ἀμάω; θερίζω

Ut seres, ita metes.

żądać flágito, 1, -āvi, -ātum; *ab alqo alqd* peto, 3, -ivi, -itum; *ab alqo alqd* posco, 3, poposci, -; (ex)róstulo, 1, -āvi, -ātum; éxigo, 3, -ēgi, -actum; procor, 1, -ātus sum; αἰτέω; ἔξαιτέω; ζητέω

ż. zwrotu répeto, 3, -īvi, -ītum; ἀπαιτέω

żądanie petitio, -ōnis *f.*; (ex)postulatio, -ōnis *f.*; postulatum, -i *n.*; postulatus, -us *m.*; (ef)flagitiatio, -ōnis *f.*; τὸ αἴτημα, -ατος; ἡ ἔντευξις, -εως; ἡ ζήτησις, -εως

żądło ácūla, -ae *f.*; áculeus, -i *m.*; stímūlus, -i *m.*; τὸ κέντρον, -ου; ἡ κόπις, -ιδος

żądny ávidus, 3; áppetens, -entis; concupiscens, -entis; cúpidus, 3; studiōsus, 3; ἐπιθυμητικός, 3

żądza appetentia, -ae *f.*; appetītus, -us *m.*; avídītas, -ātis *f.*; concupiscentia, -ae *f.*; cupídītas, -ātis *f.*; lascivia, -ae *f.*; lascívītas, -ātis *f.*; libīdo, -īnis *f.*; salácītas, -ātis *f.*; urīgo, -īnis *f.*; studium, -ii *n.*; ἡ μισητία, -ας; ἡ ἐπιθυμία, -ας; ἡ ἐπιποθία, -ας; ὁ ἕμερος, -ου

Multi bella saepe quaesiērunt propter gloriae cupiditatem. Omnes tráhimur et dúcimur ad cognitionis et scientiae cupiditātem. Tráhimur omnes studio laudis. Ex cupiditātibus odia, discidia, discordiae, seditiones, bella nascuntur.

~ **ślawy** gloriae avídītas; famae aucupium, -ii *n.*; ~ **zaszczytów** ambitio, -ōnis *f.*; ~ **zysku** avaritia, -ae *f.*; ~ **seksualna** cupīdo, -īnis *f.*; libīdo, -īnis *f.*

że ut, uti, quod; ὅτι; ὥς; ὥστε

żebractwo mendícītas, -ātis *f.*; ἡ πτωχεία, -ας

żebraczy méndicans, -antis; πτωχικός, 3

żebrać méndico, 1, -āvi, -ātum; quaesto, 1, -āvi, -ātum; προσαιτέω; πτωχεύω

żebrak méndicans, -antis *m.*; méndicus, -i *m.*; ὁ προσαίτης, -ου; ὁ πτωχός, -οῦ; ὁ προίκτης, -ου

żebranie mendicatio, -ōnis *f.*; ἡ πτωχεία, -ας

żebro costa, -ae *f.*; τὸ πλευρόν, -οῦ; ἡ πλευρά, -ᾶς

żebrowy costālis, -e; costarius, 3; πλευρώδης, -εως

żeby ut, uti; ἵνα; ὅπως

- żeby nie** ne; ut non; ἵνα μή; μήποτε
i żeby nie neve; καὶ ἵνα μή; καὶ μήποτε
żeglarski nauticus, 3; ναυτικός, 3
żeglarstwo velitūra, -ae f.; rerum nauticarum scientia, -ae f.; ἡ ναυτιλία, -ας
żeglarz nauta, -ae m.; navigātor, -ōris m.; vector, -ōris m.; ὁ ναύτης, -ου; ὁ πλωτικός, -οῦ; ὁ πλωτήρ, -ῆρος; ὁ ναυτίλος, -ου
żeglować nāvigo, 1, -āvi, -ātum; velífico, 1, -āvi, -ātum; πλέω; ναυστολέω
Navigāre necesse est, vivēre non est necesse.
żaglowanie navigatio, -ōnis f.; velificatio, -ōnis f.; velificium, -ii n.; ἡ ναυτιλία, -ας
żeglowny navigābilis, -e; nāviger, 3; εὐπλοῦς, εὐπλοῦν
żegluga navigatio, -ōnis f.; velificatio, -ōnis f.; ὁ πλοῦς, πλοῦ; ἡ ναυτιλία, -ας
żegnać alicui valédico, 3, -dixi, -dictum; (ἀπο)χαιρετίζω; ἀσπάζομαι
żegnaj! vale!; **mówić "do widzenia"** vale accipere et reddere; **robić znak krzyża** signum crucis facio, 3, fei, factum
żelazko calamistrum, -i n.; calamister, -tri m.; τὸ σίδηρον, -ου; (do wypalania pięt) cauter, -ēris n.; τὸ καυστήριον, -ου
żelazny ferreus, 3; σιδήρεος, 3; σιδηροῦς, -ᾶ, -οῦν
żelazo ferrum, -i n.; ὁ σίδηρος, -ου
Tábita cónsumit ferrum lapidemque vetustas; nullaque res maius témpore robur habet. Ferrum ferro acúitur.
żenada confusio, -ōnis f.; pudor, -ōris m.; ἡ αἰσχύνη, -ης
żenić 1. (ogólnie zaślubić) coniugo, 1, -āvi, -ātum; coniungo, 3, -iunxi, -iunctum; in matrimonium do, 1, dedi, datum; denubo, 3, -nupsi, -nuptum, nupto, 1, -āvi, -ātum; nupturio, 4, -īvi, -ītum; ζεύγνυμι; **2. (żenić się)** nuptior, 1, -ātus sum; uxōrem duco, 3, duxi, ductum; in matrimonium duco, 3, -xi, -ctum; uxoror, 1, -ātus sum; γαμέω; **3. (wychodzić za mąż)** marīto, 1, -āvi, -ātum; marītum duco, 3, duxi, ductum; γαμέομαι; γαμίσκομαι
żeński femíneus, 3; feminīnus, 3; muliébris, -e; γυναικεῖος, 3; θήλεος, 3; θηλυκός, 3
żer devoratio, -ōnis f.; pábulum, -i n.; praeda, -ae f.; esca, -ae f.; ἡ βορά, -ᾶς; ἡ βόσις, -εως; τὸ ἐλώριον, -ου; τὸ κύρμα, -ατος
żerdź asser, -ēris m.; contus, -i m.; longarius, -ii m.; hostile, -is n.; pértica, -ae f.; telo, -ōnis m.; ἡ κάμαξ, -ακος; ὁ σκόλοψ, -οπος
żętyca serum, -i n. lactis ovīlis
żłobek 1. (żłób) praesaepium, -ii n.; praesaepe, -is n.; incunábula, -ōrum n.pl.; ἡ κάπη, -ης; ἡ φάτνη, -ης; **2. (dla dzieci)** brephotrophium, -ii n.; τὸ βρεφοκομεῖον, -ου; τὸ βρεφοτροφεῖον, -ου; **3. (wydrażenie)** striga, -ae f.; stria, -ae f.; sulcus, -i m.; cavāmen, -īnis n.; cúnica, -ae f.; τὸ κοίλωμα, -ατος
żłobić incīdo, 3, -cīdi, -cīsum; cavo, 1, -āvi, -ātum; ἐκκοιλαίνω; τορεύω
żłobkować strio, 1, -āvi, -ātum; sulco, 1, -āvi, -ātum; τορεύω
żłopać glut(t)io, 4, -īvi, -ītum; καταπίνω; λαφύσσω

złób praesepe, -is *n.*; praesepium, -ii *n.*; praesaepes, -is *f.*; ἡ κάπη, -ης; ἡ φάτνη, -ης
zmija éxcetra, -ae *f.*; aspis, -idis *f.*; serpens, -entis *m.*; vípera, -ae *f.*; echidna, -ae *f.*; ἡ
ἔχις, -ιδος; ἡ ἔχιδνα, -ης; ὁ ὄφης, -εως; ἡ ἀσπίς, -ίδος; τὸ ἔρπετόν, -οῦ
zmijowaty serpentinoideus, 3; ἔχιδνοειδής, -ές; ὄφειδής, -ές
zmijowy serpētinus, 3; vípereus, 3; víperinus, 3; ἔχιδναῖος, 3; ὄφιώδης, -ες
zmudny laboriōsus, 3; fatigábilis, -e; operōsus, 3; molestus, 3; κατάπονος, -ον
zniwa commessatio, -ōnis *f.*; messis, -is *f.*; messūra, -ae *f.*; messio, -ōnis *f.*; ὁ κῶμος, -
ου; ὁ θερισμός, -οῦ

Insta nec cesses: aderunt post semina messes.

zniwiarz messor, -ōris *m.*; ὁ θεριστής, -οῦ
zółdek gaster, -tri *m.*; gaster, -tris *f.*; stómachus, -i *m.*; ventricūlus, -i *m.*; venter, -ris *m.*;
ἡ κοιλία, -ας; ὁ στόμαχος, -ου; ἡ γαστήρ, γαστρός

E magna cena fit stómachō magna poena. Plenus venter non studet libenter.

zółdkowy gástricus, 3; stomáchicus, 3; ventrālis, -e; ventricularis, -e; στομαχικός, 3;
γαστρικός, 3

zółdź glans, -ndis *f.*; bálanus, -i *m.*; ὁ βάλανος, -ου

zółd stipendium, -ii *n.*; merces, -ēdis *f.*; ὁ μισθός, -οῦ; τὸ ὀψώνιον, -ου

zółdziowy balánicus, 3; glándicus, 3; βαλανικός, 3

zółnierski militaris, -e; castrensis, -e; στρατιωτικός, 3

zółnierz miles, -itis *m.*; ὁ στρατιώτης, -ου

~ **najemny** miles conducticius (mercenarius); ~ **pieszy** pedes, -itis *m.*; ~ **konny**
eques, -itis *m.*

zona coniunx, -ngis *f.*; marīta, -ae *f.*; nupta, -ae *f.*; uxor, -ōris *f.*; ἡ γυνή, γυναικός; ἡ
σύζυγος, -ου; ἡ γαμετή, -ῆς; ἡ ἄλοχος, -ου

zonaty marītus, -i *m.*; mariatus, 3; ὁ γαμέτης, -ου

zonobójca uxoricīda, -ae *m.*; ὁ γυναικοκτόνος, -ου

zonobójstwo uxoricidium, -ii *n.*; ἡ γυναικοκτονία, -ας

zółcionośny bílifer, 3; χολαγωγός, -όν

zółciowy biliaris, -e; biliōsus, 3; félleus, 3; χολόεις, -εσσα, -εν

zółc bilis, -is *f.*; fel, fellis *n.*; galla, -ae *f.*; ἡ χολή, -ῆς; ὁ χόλος, -ου

Mel in ore, verba lactis, fel in corde, fraus in factis.

zółknać flavēo, 2, flavi, -; flavescō, 3, -cui; rutilesco, 3, -cui; ξανθόομαι

zółta febra febris, -is *f.* flava

zółtaczka ícterus, -i *m.*; morbus, -i *m.* regius; aurūgo, -īnis *f.*; ἡ χολαιμία, -ας; ὁ
ἴκτερος, -ου

zółtaczkowy ictéricus, 3; ἴκτερικός, 3

zółtawy flavidus, 3; fulvidus, 3; gilvus, 3; ὑπόξανθος, -ον

zółtko vitellus, -i *m.*; vitellum, -i *n.*; ἡ λέκιθος, -ου

zółtkowy vitellinus, 3; λεκιθώδης, -ες

zółty amarylis, -e; fláv(id)us, 3; luteus, 3; gilvus, 3; siláceus, 3; ξανθός, 3; θειώδης, -ες

- zółw** testūdo,-īnis *f.*; ἡ χέλυσ,-υος; ἡ χελώνη,-ης
- żrący 1. (przeżerający)** causticus, 3; corrōdens,-entis; corrosīvus, 3; δακνώδης, -ες;
- 2. (łapczywie jedzący)** lurcans,-antis; devōrans,-antis; βορός, 3
- zreć 1. (łapczywie jeść)** comēdo, 3,-edi,-esum; (de)nōro, 1,-āvi,-ātum; lurco, 1,-āvi,-ātum; pascor, 3, pastus sum; βρώγω; τρώγω; βόσκομαι; **2. (korodować)** corrōdo, 3,-rōsi,-rōsum; δάκνομαι
- zubr** Bison,-ontis *m.* bonanus; urus,-i *m.*; ὁ ζόμβρος,-ου
- zuchwa** mandíbula,-ae *f.*; mala,-ae *f.*; maxilla,-ae *f.* inferior; ἡ γένυς,-υος; ἡ σιαγών,-όνος
- zuchwowy** mandibularis,-e; γενυώδης,-ες
- zucie** manducatio,-ōnis *f.*; masticatio,-ōnis *f.*; ἡ μάσησις,-εως
- zuć** mando, 3,-ndi,-nsum; mástico, 1,-āvi,-ātum; rúmito, 1,-āvi,-ātum; μασάομαι
- żuk** scarabeus,-i *m.*; geotrupes,-is *m.*; necróphorus,-i *m.*; ὁ νεκροφόρος,-ου
- żupa solna** salīna,-ae *f.* (*też plur.*); ἡ ἄλμη,-ης
- żuraw** grus, gruis *m.f.*; ὁ, ἡ γέρανος,-ου; (*wyciąg przy studni*) telleno,-ōnis *m.*
- żurawina** oxycoccus,-i *m.*; ὁ ὀξύκοκκος,-ου
- żużel** scoria,-ae *f.*; τὸ ἔλκυσμα,-ατος; ἡ κονία,-ας
- żwawo** alácriter, celériter, viváviter; ῥίμφα
- żwawość** alácritas,-ātis *f.*; celéritas,-ātis *f.*; vivácitas,-ātis *f.*; ἡ ὀξύτης,-ητος; ἡ ὀξυχειρία,-ας
- żwawy** álacer,-ris,-re; celer,-ris,-re; citus, 3; vivax,-acis; ἐπίτροχος,-ον; ὀξύς,-εῖα,-ύ; στρεπτός, 3
- żwir** glárĕa,-ae *f.*; rudus,-ĕris *n.*; sablo,-ōnis *m.*; sábu(lum),-i *n.*; ἡ στία,-ας; τὸ χέραδος,-εος
- żwirowaty** glareōsus, 3; στιώδης,-ες
- życie** vita,-ae *f.*; exsistentia,-ae *f.*; ἡ ζωή,-ῆς; ὁ βίος,-ου; ἡ βίωσις,-εως; ὁ βιότος,-ου; τὸ διαίτημα,-ατος
- Ars longa, vita brevis. Hóminis vita nihil aliud quam ad mortem iter. Qualis vita et mors ita. Non scholae, sed vitae díscimus. Militia est vita hóminum. Quo modo fábula, sic vita: non quam diu, sed quam bene acta sit, refert. Ad vitam aeternam.*
- niebezpieczeństwo utraty** ~ vitae (salutis) discrīmen,-īnis *n.*; cápitis (vitae) pérículum,-i *n.*; ~ **doczesne** vita temporalis; aetas,-tis *f.*; ~ **wieczne** vita aeterna (beata); **stracić** ~ vitam amitto, 3,-mīsi,-missum; **ujść z** ~ salus evādo, 3,-vāsi,-vāsum
- życiodajny** vivíficans,-antis; vitālis,-e; βιόδοτος,-ον
- życiorys** currículum,-i *n.* vitae; biographia,-ae *f.*; vita,-ae *f.*; ἡ βιογραφία,-ας
- życiowy** vitālis,-e; exsistentiālis,-e; βιωτικός, 3; ζωτικός, 3
- życzenie 1. (pragnienie)** desiderium,-ii *n.*; optatio,-ōnis *f.*; votum,-i *n.*; voluntas,-ātis *f.*; ἡ θέλησις,-εως; ἡ εὐχή,-ῆς; τὸ ἔλδωρ,-ορος; **2. (gratulacje)** (con)gratulatio,-ōnis *f.*; votum,-i *n.*; τὰ συγχαρητήρια,-ων
- życzliwie** benevolenter, amanter; εὐμενῶς; φιλοφρόνως

życzliwość benevolentia,-ae f.; bónitas,-ātis f.; dextéritas,-ātis f.; favor,-ōris m.;
indulgentia,-ae f.; inclinatio,-ōnis f.; prónitas,-ātis f.; ἡ εὐμένεια,-ας; ἡ εὐνοια,-
ας; ἡ χάρις,-ιτος; ἡ πραότης,-ητος
życzliwy benévols,-entis; amīcus, 3; dexter, 3; propitius, 3; pronus, 3; prolixus, 3;
εὐμενής,-ές; ἴλεως, ἴλεων; εὖνους, εὖνουν; πραύς,-εῖα,-ύ
życzyć sobie opto, 1,-āvi,-ātum; precor, 1,-ātus sum; θέλω; ἐθέλω; εὔχομαι;
ἐπιζητέω; (*gratulować*) grátulor, 1,-ātus sum; χαρίζω
żyć vivo, 3, vixi, victum; spiro, 1,-āvi,-ātum; βióω; ζάω; ζῶ
**Édimus, ut vivāmus, non vivimus, ut edāmus. Vivēre militāre est. Beate vivēre est
honeste vivēre. Álteri vivas oportet, si tibi vis vivēre.**
= **peździć życie** vitam ago, 3, egi, actum; vivēre
żyjący vivens,-entis; vivus, 3; vivax,-acis; ζῶν, ζῶσα, ζῶν
żyłak varix,-icis f.; cirsos,-i m.; ὁ κισός,-οῦ; ἡ κισοκήλη,-ης
żyłakowaty varicōsus, 3; κισώδης,-ες
żyłasty (mięso) fibrōsus, 3; nodōsus, 3; νευρώδης,-ες
żylny venōsus, 3; φλεβικός, 3
żyła vena,-ae f.; arteria,-ae f.; ἡ φλέψ, φλεβός; ἡ αὐλών,-ῶνος
żyłka vénula,-ae f.; ina,-ae f.; τὸ φλέβιον,-ου
żyrafa *giraffa,-ae f.; camelopárdalis,-is f.; ἡ καμηλοπάρδαλις,-ιδος
żyrandol lampadariūm,-ii n.; candelabrum,-i n.; ὁ λαμπτήρ,-ῆρος
żytni secālis,-e; secalīnus, 3
żyto secāle,-is n.
żywica borderesium,-ii n.; bitūmen,-īnis n.; resīna,-ae f.; τὸ πῖαρ,-αρος; ἡ ῥητίνη,-
ης; ἡ πιτυίς,-ῖδος
żywiciel nutrītor,-ōris m.; nutricius,-ii m.; altor,-ōris m.; ὁ τροφός,-οῦ
żywicielka nutrīx,-icis f.; alma,-ae f.; altrix,-icis f.; ἡ τιθήνη,-ης; ἡ τροφός,-οῦ
żywiczny resinōsus, 3; balsāmicus, 3; ῥητινώδης,-ες
żywić alo, 3, alui, altum; alimento, 1,-āvi,-ātum; alumnor, 1,-ātus sum; annōno, 1,-
āvi,-ātum; apāno, 1,-āvi,-ātum; cibo, 1,-āvi,-ātum; nutrio, 4,-īvi,-ītum; nūtrico, 1,-
āvi,-ātum; pábulo, 1,-āvi,-ātum; sagīno, 1,-āvi,-ātum; vesco, 3, - ; τρέφω;
χορτάζω; ψωμίζω; (*paść*) pasco, 3, pavi, pastum; χορτάζω; βόσκω; ποιμαίνω
żywienie alimentatio,-ōnis f.; nutrimentum,-i n.; nutritio,-ōnis f.; ἡ τρέψις,-εως; τὰ
τροφεῖα,-ων
żywieniowy nutritīvus, 3; τρόφιμος, 3
żywiol vehementia,-ae f.; fortitūdo,-īnis f. naturalis; natūra,-ae f.; elementum,-i n.; ἡ
ὄρμη,-ῆς; τὸ στοιχεῖον,-ου
żywiolowy impetuōsus, 3; immoderatus, 3; véhemens,-entis; ὀρμητικός, 3
żywnościowy alimentaris,-e; alimentarius, 3; τροφικός, 3
żywność alimonia,-ae f.; alimentum,-i n.; annōna,-ae f.; cibus,-i m.; esca,-ae f.;
nutrīmen,-īnis n.; nutrimentum,-i n.; penus,-ōris n.; penum,-i n.; penus,-us m.;
victus,-us m.; τὸ σιτηρέσιον,-ου; τὸ βρῶμα,-ατος; ἡ ὀχή,-ῆς; ὁ ἐπισιτισμός,-οῦ;

ἡ τροφή,-ῆς; τὸ τρόφιον,-ου
żywo celériter, ácritér, álacri ánimo; ζωτικῶς
żywoczerwony flóridus, 3; ἔρυθρός, 3
żywokost (*bot.*) symphytum,-i *n.*; τὸ σύμφυτον,-ου
żywoplot saepes,-itis *f.* viva; ἡ αἵμασιά,-ᾶς
żyworodność viviparitas,-ātis *f.*; ἡ ζωτοκία,-ας
żyworodny viviparus, 3; ζωτοκόκος,-ον
żywość agilitas,-ātis *f.*; alacritas,-ātis *f.*; vivacitas,-ātis *f.*; ἡ βίωσις,-εως
żywot vita,-ae *f.*; aetas,-ātis *f.*; ὁ βίος,-ου
żywotność vitalitas,-ātis *f.*; vivacitas,-ātis *f.*; facultas,-ātis *f.* vivendi; vis *f.* vitalis;
vigor,-ōris *m.*; ἡ ζωότης,-ητος; ἡ βιοτή,-ῆς
żywotny vitalis,-e; vividus, 3; vivax,-acis; βιώσιμος, 3; γόνιμος, 3
żywy 1. (**ruchliwy**) ágilis,-e; álacer,-ris,-re; lúbricus, 3; vivax,-acis; ζωτικός, 3; 2.
(**żyjący**) vivus, 3; virens,-entis; ζῶν, ζῶσα, ζῶν; ζωηρός, 3
Omne vivum ex vivo.
żyźność fertilitas,-ātis *f.*; fecunditas,-ātis *f.*; ubertas,-ātis *f.*; ἡ πióτης,-ητος
żyźny fértilis,-e; fecundus, 3; fer(r)ax,-acis; felix,-icis; uber,-ēris; pinguis,-e; πίων,-
ον; ἔριβόλακος, 3
***Fertilissimus in agro óculus dómini. Fértilis assíduo si non renovātur áratro, nil
nisi cum spissis gramen habēbit ager.***

